

บทที่ 4

วิเคราะห์การชะลอฟ้องกับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

การนำการชะลอฟ้องในคดีอาญามาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ในการแก้ไขปัญหาปริมาณคดีอาญาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ปัญหาความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ปัญหาการว่างงานจากการพ้นโทษของผู้กระทำความผิด รวมถึงปัญหางบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก แม้ในปัจจุบันประเทศไทยยังมิได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติการชะลอฟ้องในราชกิจจานุเบกษาไว้เฉพาะ แต่ก็มีมาตรการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการผลักดันให้มีบทบัญญัติกฎหมายไว้เฉพาะเกี่ยวกับการชะลอฟ้อง จะทำให้การปฏิบัติของเจ้าพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดำเนินการไปอย่างเป็นเป็นรูปธรรม เนื่องจากมีกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการไว้

การชะลอฟ้อง (Deferred Prosecution) จึงเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาปริมาณคดีชั้นศาลโดยตรง และยังมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ในสังคม เนื่องจากคดีที่ค้างพิจารณาจะส่งผลกระทบต่องบประมาณของประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งเป็นการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ และสอดคล้องกับแนวทางการเยียวยาแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ส่งเสริมการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้น เนื่องจากการจำคุกระยะสั้นอาจส่งผลให้มีการถ่ายทอดพฤติกรรมกระทำผิดระหว่างนักโทษด้วยกัน ซึ่งยากแก่การกลับตัวเป็นคนดีในสังคม และเป็นการหลีกเลี่ยงการมีมลทินของผู้กระทำความผิด ให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้แก้ไขความประพฤติภายใต้สังคมปกติ ไม่มีลักษณะเป็นอาชญากรอีกด้วย

ดังนั้น การนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้า ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล และเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัว จึงเป็นแนวทางที่สมควรจะนำมาพิจารณาดำเนินการ รวมถึงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้อำนาจเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

4.1 วิเคราะห์การชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทยกับต่างประเทศ

แนวคิดการชะลอฟ้องในคดีอาญา หมายถึง การนำผู้กระทำความผิดบางประเภทออกไปจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เข้าสู่โครงการทางสังคมหรือชุมชน เพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟู การศึกษา อบรม และแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรทางสังคม ตลอดจนชุมชนให้เข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำความผิด ให้กลับตนเป็นคนดีสู่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อันมีพื้นฐานมาจากแนวคิดกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในการดำเนินคดีอาญา

จากการศึกษาการชะลอฟ้องในคดีอาญาของต่างประเทศ ทำให้มีการนำแนวความคิดหลักการ วิธีการ และมาตรการเกี่ยวกับการชะลอฟ้องมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับบริบทสังคมไทย ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ที่จะนำมาปรับใช้กับการชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทย ซึ่งในความคิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เป็นคดีอาญาที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง แต่มีอัตราโทษสูง ไม่ใช่ความผิดอันยอมความได้ หรือความผิดลหุโทษ อีกทั้ง กฎหมายได้บัญญัติให้ใช้มาตรการเปรียบเทียบปรับได้ในชั้นสอบสวน ทำให้การนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้ในชั้นสอบสวนอาจจะยังไม่เหมาะสม จึงเห็นควรให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้ในกับคดีด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

การชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทยบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการอย่างกว้างขวางในการใช้ดุลพินิจในการชะลอฟ้องในความผิดเล็กน้อย และความผิดที่มีโทษร้ายแรง สำหรับการควบคุมตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการญี่ปุ่นนั้น จะสามารถตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการญี่ปุ่นได้ทั้งการควบคุมภายในและการควบคุมภายนอก ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา แม้จะใช้หลักการดำเนินคดีโดยกฎหมาย แต่ก็ได้นำมาตรการชะลอฟ้องมาใช้กับคดีบางประเภท ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ได้รับการชะลอฟ้อง จะต้องไม่เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีที่ระบุไว้โดยเฉพาะ จะต้องให้แต่ละมลรัฐดำเนินการฟ้องคดีบุคคลที่เคยต้องโทษทางอาญามาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ผู้ติดยาเสพติด เจ้าพนักงานของรัฐ หรืออดีตเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนความไว้วางใจสาธารณชน หรือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ หรือเกี่ยวกับการต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 แนวคิดในการชะลอฟ้อง

แนวคิดในการชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทย เป็นผลสืบเนื่องมาจากปริมาณคดีอาญาที่เพิ่มมากขึ้นทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดความล่าช้า รวมถึงความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีจำนวนมาก ทำให้รัฐประสบปัญหาเรื่องงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินการ อีกทั้ง ผู้กระทำความผิดบางประเภท อาทิเช่น กระทำโดยประมาท หรือลักษณะความผิดไม่รุนแรง สังคมเห็นว่าผู้กระทำความผิดสมควรจะได้รับโอกาสให้กลับตัวเป็นคนดีได้ โดยไม่จำต้องลงโทษจำคุกให้เสียประวัติเป็นมลทินคิดตัว กรมอภัยการจึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการชะลอฟ้องในคดีอาญา เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลหรือผู้ต้องหาตามแนวคิดพื้นฐานทางกฎหมาย และการนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้กับคดีอาญาบางประเภท เป็นการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดจากเดิมที่เน้นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน หรือการข่มขู่ยับยั้ง มาเป็นการโทษแบบผสมผสาน โดยเชื่อในความแตกต่างของบุคคล การลงโทษจึงไม่สามารถกำหนดตายตัวได้ แต่เป็นการลงโทษตามวิธีการที่เหมาะสมในแต่ละบุคคลตามทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้นำแนวคิดชะลอฟ้องในคดีอาญามาใช้ในความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีกด้วย

แนวคิดในการชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น เนื่องมาจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับแรกของญี่ปุ่นที่ใช้หลักการฟ้องคดี โดยกฎหมาย ทำให้คดีที่มีพยานหลักฐานพอฟ้อง พนักงานอัยการต้องฟ้องคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ทำให้ปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้งที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา และมีคำพิพากษาแล้วมีจำนวนมาก ซึ่งในขณะนั้นประเทศญี่ปุ่นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการเตรียมทำสงคราม แต่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการเลี้ยงดูผู้ต้องขังเช่นกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงมีคำสั่งให้พนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจจัดการคดีบางประเภท เพื่อควบคุมการนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยประกาศเป็นมาตรการคดีความผิดเล็กน้อย ซึ่งให้อำนาจพนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจ อันเป็นการขยายขอบเขตกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่นในเรื่องหลักการใช้ดุลพินิจออกไปจนกระทั่งปี ค.ศ.1922 ประเทศญี่ปุ่นได้บัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้นำหลักการดำเนินคดีโดยดุลพินิจมาใช้เป็นครั้งแรก ซึ่งพนักงานอัยการจะพิจารณาใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องในคดีความผิดเล็กน้อยที่พยานหลักฐานไม่ชัดเจน หรือคดีที่ระดับของความเสียหายเล็กน้อย โดยพิจารณาว่าการลงโทษไม่มีประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด การใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการทำให้อัตราการชะลอฟ้องของประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเกือบ 70 เปอร์เซ็นต์ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่นได้บัญญัติหลักการฟ้องคดีโดยดุลพินิจในกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญา มาตรา 248 โดยการใช้อุทธรณ์ของพนักงานอัยการครอบคลุมไปถึงความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง อาทิเช่น ความผิดฐานวางเพลิง ฆ่าตัวตาย ปล้นทรัพย์ และข่มขืน

ในส่วนแนวคิดในการชะลอฟ้องของประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1930 แม้ในขณะนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาก็ใช้หลักการฟ้องคดีอาญาโดยกฎหมายก็ตาม แต่พนักงานอัยการก็ได้ยึดถือหลักการฟ้องคดีอาญาโดยกฎหมายอย่างเคร่งครัด และการมีนำดุลพินิจมาใช้ในการสั่งไม่ฟ้องคดีที่มีมูลอย่างกว้างขวาง เป็นการอาศัยกฎหมายอันเป็นเครื่องมือในการควบคุมสังคมมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการให้โทษจำคุกอาจจะไม่สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด ตามแนวคิดพื้นฐานทางสังคมวิทยา อีกทั้งศาลก็มิได้ทักท้วงการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการดังกล่าว โดยอ้างหลักทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจและแนวคิดในเรื่องการจำกัดบทบาทของศาล การตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการจึงเป็นเรื่องภายในองค์กรเอง พนักงานอัยการจึงมีการใช้อุทธรณ์อย่างกว้างขวางในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีใด ๆ เนื่องจากรัฐได้มอบอำนาจให้พนักงานอัยการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรม ทำให้พนักงานอัยการไม่จำเป็นต้องนำคดีทุกคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล แม้คดีนั้นจะมีหลักฐานเพียงพอก็ตาม โดยในการนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้ นั้น ประเทศสหรัฐอเมริกามุ่งนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดในช่วงอายุระหว่าง 17 - 26 ปี เนื่องจากช่วงวัยดังกล่าวมีโอกาสที่จะกลับตัวได้มากที่สุด และนำมาใช้กับความผิดเล็กน้อย หรือความผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรง อาทิเช่น ค้าประเวณี ทำร้ายร่างกาย บุกรุก ทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งระบบปฏิบัติของประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าหากไม่ให้พนักงานอัยการใช้อุทธรณ์แล้ว จะเป็นการเพิ่มภาระแก่ศาล ราชทัณฑ์ และพนักงานอัยการมากจนเกินไป อีกทั้งการชะลอฟ้องยังช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของรัฐอีกด้วย

จากการศึกษาแนวคิดในการชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ จะเห็นว่าการนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้ในคดีอาญา เกิดจากการแนวคิดที่จะให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้อุทธรณ์ในการสั่งไม่ฟ้องคดี โดยเฉพาะคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อย หรือที่มีอัตราโทษไม่ร้ายแรง เพื่อแก้ปัญหาปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำจำนวนมาก ช่วยรัฐประหยัดงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินการ อีกทั้ง เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัว ไม่มีประวัติอาชญากรเป็นมลทินกับตนเอง ในประเทศไทยเริ่มนำแนวคิดในการชะลอฟ้องคดีอาญามาใช้ในความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งในปัจจุบันได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญาให้รัฐสภาพิจารณา ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการชะลอฟ้องมาใช้ในคดีอาญา โดยบัญญัติบทกฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้อุทธรณ์ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 248 ให้สามารถใช้อุทธรณ์สั่งชะลอฟ้องได้ ซึ่งจากการใช้อุทธรณ์ของพนักงานอัยการญี่ปุ่น พบว่าอัตราการชะลอฟ้องในประเทศญี่ปุ่น

เพิ่มสูงขึ้น และมีการนำมาใช้ความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงขึ้นอีกด้วย ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา มุ่งนำแนวคิดในการชะลอฟ้องในคดีอาญาไปใช้กับผู้กระทำความผิดในช่วงอายุระหว่าง 17 – 26 ปี เนื่องจากช่วงวัยดังกล่าวมีโอกาสที่จะกลับตัวได้มากที่สุด

4.1.2 หลักการและวิธีการชะลอฟ้อง

การชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทยยังไม่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้เป็นเฉพาะเกี่ยวกับการชะลอฟ้อง แต่ได้มีการนำมาตราการชะลอฟ้องมาใช้ในความผิดบางประเภท เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ในส่วนการชะลอฟ้องโดยการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีโดยอิสระ แม้ผลการสอบสวนจะปรากฏว่าผู้ต้องหากระทำความผิด แต่หากพนักงานอัยการเห็นควรที่จะสั่งไม่ฟ้องด้วยเหตุเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคม หรือเหตุอื่นใด พนักงานอัยการก็มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ รวมถึงพนักงานอัยการยังมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการถอนฟ้องคดีได้อีกด้วย ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้วางหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติไว้ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 54 ให้อำนาจพนักงานอัยการนำมาตราการมาใช้ในการยุติคดีในชั้นพนักงานอัยการ และต้องเป็นมาตรการที่กฎหมายให้อำนาจไว้ อาทิเช่น การสั่งไม่ฟ้องด้วยเหตุคดีไม่มีประโยชน์ต่อสาธารณะตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 78 การเปรียบเทียบปรับ การประนีประนอมโดยสำนักงานอัยการสูงสุด รวมถึงมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญาของรัฐสภาด้วย

ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการให้ใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องได้ตามมาตรา 248 หากเมื่อพนักงานอัยการพิจารณาถึง 1) ลักษณะผู้กระทำความผิด ได้แก่ นิสัย อายุ สภาพแวดล้อม อาชีพ ครอบครัว การศึกษา ประวัติอาชญากร ฯลฯ 2) ความหนักเบาของการกระทำความผิด และสภาพความผิด อาทิเช่น ความสัมพันธ์กับผู้เสียหาย การมีส่วนผิดของผู้เสียหาย 3) สถานการณ์ภายหลังการกระทำความผิด เช่น การสำนึกผิด การประนีประนอม สภาพเงื่อนไขในสังคม การแก้ไขกฎหมาย การอภัยโทษ เป็นต้น แล้วเห็นว่าการสั่งฟ้องไม่จำเป็นต่อสังคม พนักงานอัยการจะสามารถสั่งไม่ฟ้องได้ ซึ่งการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดีตามมาตรา 248 เป็นอำนาจเฉพาะของพนักงานอัยการที่เรียกว่า การชะลอฟ้อง ซึ่งพนักงานอัยการสามารถมอบอำนาจในการชะลอฟ้องให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการได้ ทั้งนี้ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 246 ในคดีที่

พนักงานอัยการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งหมายถึง มาตรการคดีความผิดเล็กน้อย โดยถือว่าเป็นการสั่งไม่ฟ้องคดีอย่างหนึ่งที่พนักงานอัยการมอบอำนาจให้ตำรวจดำเนินการกับคดีความผิดเล็กน้อย

การชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น พนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีที่มีมูลได้อย่างกว้างขวาง โดยพิจารณาถึง 1) สภาพของคดีหรือสภาพของการกระทำความผิด เช่น การฟ้องร้องคดีต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก การฟ้องคดีไม่เป็นประโยชน์ คดีนั้นเกิดขึ้นมานานและหลักฐานเลือนหายไป เป็นต้น 2) สภาพของผู้กระทำความผิด ได้แก่ คุณลักษณะพิเศษของผู้กระทำความผิด การได้รับการลงโทษมาพอสมควร การชดใช้ความเสียหาย การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุนี้พนักงานอัยการจะอาศัยอำนาจของตนกั้นกรงคดีก่อนนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาล โดยการรอกการสั่งคดีของพนักงานอัยการไว้ชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขการคุมประพฤติ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามเงื่อนไข พนักงานอัยการก็มีคำสั่งไม่ฟ้องในที่สุด การชะลอฟ้องในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ที่ได้รับการชะลอฟ้องจะต้องมีนายความเข้าช่วยพิจารณาดำเนินการตามสิทธิของรัฐธรรมนูญ หากผู้กระทำความผิดไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ การชะลอฟ้องก็เป็นอันยุติไป นอกจากมาตรการชะลอฟ้องแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา ยังนำมาตรการต่อรองรับคำสารภาพมาช่วยให้พนักงานอัยการเจรจาเสนอข้อตกลงกับผู้กระทำความผิดหรือนายความของผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรับสารภาพแลกกับการได้รับโทษน้อยลง การเปลี่ยนข้อหา และอื่น ๆ ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากศาลพิจารณาลงโทษในสถานเบา

หลักการและวิธีการในการชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นลักษณะของการให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดี โดยอาจพิจารณาถึงสภาพหรือลักษณะของผู้กระทำความผิด สภาพและพฤติการณ์ของการกระทำความผิด และสภาพแวดล้อมในการกระทำความผิด เป็นเหตุในการพิจารณาใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดี แม้คดีนั้นจะมีหลักฐานพอฟ้องก็ตาม ซึ่งการสั่งไม่ฟ้องนี้ อาจจะเป็นลักษณะการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติ เช่น การคุมประพฤติ การทำบริการสาธารณะ หากผู้กระทำความผิดสามารถปฏิบัติได้ครบถ้วน พนักงานอัยการก็จะสั่งยุติคดี ในประเทศไทยแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา 143 จะให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีได้อย่างอิสระ แต่กฎหมายมิได้บัญญัติลงไปชัดเจนให้พนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องโดยการชะลอฟ้องได้ ทำให้พนักงานอัยการมักใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องคดีที่มีมูลพอฟ้อง เพื่อป้องกันการถูกร้องเรียนว่าปฏิบัติหน้าที่มิชอบด้วยกฎหมาย ไม่นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นกฎหมายได้บัญญัติมาตรการชะลอฟ้องไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 248 ทำให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการชะลอฟ้องใน

ประเทศญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นถึง 70 เปอร์เซ็นต์ เนื่องประเทศญี่ปุ่นไม่ได้นำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดเล็กน้อยเท่านั้น แต่ยังพิจารณาไปถึงความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงอีกด้วย ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการเป็นหลักปฏิบัติและกลายเป็นประเพณีขององค์กรอัยการในที่สุด

4.1.3 การควบคุมดุลพินิจของพนักงานอัยการ

การใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในการชะลอฟ้อง เพื่อให้การใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเป็นไปอย่างถูกต้องชอบธรรม จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมการใช้ดุลพินิจดังกล่าว ในประเทศไทยการควบคุมการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การควบคุมภายใน โดยองค์กรอัยการเอง และการควบคุมภายนอก ได้แก่ การควบคุมโดยฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 และ การควบคุมโดยผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 34

การควบคุมดุลพินิจของพนักงานอัยการประเทศญี่ปุ่น มี 2 ลักษณะ คือ การควบคุมภายใน โดยองค์กรอัยการเอง และการควบคุมภายนอก ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบการฟ้อง (inquest of prosecution) ซึ่งประกอบด้วยประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นนั้น และไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางกฎหมาย และวิธีพิจารณาการฟ้อง (Analogical institution of prosecution) โดยผู้เสียหายที่ไม่เห็นชอบและเห็นว่าการสั่งคดีของพนักงานอัยการไม่ชอบ ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้มีการพิจารณาคดีโดยไม่ให้มีการชะลอฟ้อง

การควบคุมดุลพินิจของพนักงานอัยการประเทศสหรัฐอเมริกา มี 2 ลักษณะ คือ การควบคุมภายใน โดยองค์กรอัยการเอง และการควบคุมภายนอก ได้แก่ การควบคุมโดย U.S. Attorney-General การควบคุมโดยอัยการพิเศษ การควบคุมโดยศาล การขับออกจากตำแหน่งโดยรัฐสภา และการควบคุมโดยประชาชน

การควบคุมดุลพินิจของพนักงานอัยการของประเทศไทยและต่างประเทศ มี 2 ลักษณะเหมือนกัน ได้แก่ การควบคุมภายใน เป็นการควบคุมของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าองค์กรอัยการนั่นเอง ในส่วนการควบคุมภายนอก เป็นการควบคุมการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง และการควบคุมโดยตัวผู้เสียหายหรือประชาชนเอง

4.1.4 การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในประเทศไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ดำเนินการทั้งหลายตามบทบัญญัติของ

กฎหมาย และพนักงานสอบสวนยังสามารถใช้ดุลพินิจในการ โกล่เกลี่ยหรือระงับข้อพิพาทระหว่างกัน ได้ โดยให้คดีอาญาเล็กน้อยโดยการยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูง คดีอาญาเล็กน้อยโดยการเปรียบเทียบ รวมถึงในความผิดที่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะให้คดีอาญาเล็กน้อยโดยการเปรียบเทียบ เช่น พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 อีกทั้งพนักงานสอบสวนยังสามารถโกล่เกลี่ยคดีบางประเภทได้ตามพระราชบัญญัติการโกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 เพื่อมิให้การกระทำความผิดบางประเภท เช่น คดีจราจร คดีการพนัน คดีทำร้ายร่างกาย ต้องขึ้นสู่การพิจารณาของศาล

ในประเทศญี่ปุ่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 246 ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถมอบคดีที่พนักงานอัยการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นการมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจให้สามารถใช้มาตรการคดีความผิดเล็กน้อย โดยถือว่ามาตรการคดีความผิดเล็กน้อยเป็นการสั่งไม่ฟ้องคดีอย่างหนึ่งที่พนักงานอัยการมอบอำนาจให้ ได้แก่ คดีความผิดฐานลักทรัพย์ ยักยอก นื้อ โกง คดีการพนัน และคดีอื่นที่อัยการจังหวัดระบุ ซึ่งตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 197 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดการคดีความผิดเล็กน้อยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการ ได้แก่ การดักเตือน การเรียกผู้ปกครอง นายจ้าง บุคคลผู้ดูแล หรือตัวแทนให้มาพบ และให้ผู้ต้องหาชดใช้ความเสียหาย หรือขอโทษ หรือกระทำการอื่นที่เหมาะสม

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา ในชั้นสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้ดุลพินิจในการดำเนินการจับกุม หรือดักเตือนในกรณีความผิดเล็กน้อย โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการจับกุม หรือการดักเตือน ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะให้ผู้กระทำความผิดคืนของกลาง หรือชดใช้ความเสียหาย คดีคนเมาสุรา จะทำการดักเตือน หรือส่งตัวให้ครอบครัวดูแล หรือนำมาควบคุมตัวไว้ที่สถานีตำรวจ แล้วถึงปล่อยตัวไป คดีจราจร จะนำบุคคลนั้นไปอบรมเพื่อเรียนรู้การขับขี่ยานยนต์อย่างปลอดภัย คดีการพนัน จะเข้าไปดำเนินการดักเตือนและให้หยุดเล่นการพนัน คดีความผิดเกี่ยวกับเยาวชน จะดักเตือนด้วยวาจา หรือทำหนังสือ หรือให้ทำสัญญาว่าจะปรับปรุงตัว และคดีความผิดในครอบครัว จะโกล่เกลี่ยให้เกิดความปรองดองกัน ไม่จับกุมดำเนินคดี เพื่อนำผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการพิจารณาของศาล ไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ศาล อัยการ และราชทัณฑ์มากเกินไป

การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดักเตือน ทำทัณฑ์บน หรือเปรียบเทียบปรับกับผู้กระทำความผิดในคดีบางประเภท เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ช่วยลดปริมาณคดีที่ค้างค้างในศาล และลดความแออัดของผู้ต้องในเรือนจำ ซึ่งมักเป็นคดีความผิดเล็กน้อย อาทิเช่น คดีการพนัน คดีจราจร คดีเมาสุรา เป็นต้น ในประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจในการระงับข้อพิพาทในความผิดบางประเภทไว้ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ตำรวจยังสามารถใช้ดุลพินิจในการดำเนินการจับกุม และตักเตือนในกรณีความผิดเล็กน้อยได้เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งการให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินคดีนี้ เป็นการลดภาระให้กับอัยการ ศาล อีกทางหนึ่งด้วย

จากการวิเคราะห์การชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ทราบถึงแนวคิด หลักการ วิธีการ และมาตรการเกี่ยวกับการชะลอฟ้อง รวมถึงการตรวจสอบการชะลอฟ้องของเจ้าพนักงาน ซึ่งแนวคิด หลักการและวิธีการในการให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ เป็นแนวทางที่ประเทศไทยและต่างประเทศนำมาใช้ในการชะลอฟ้องในคดีอาญา เพื่อแก้ปัญหาปริมาณคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ลดความแออัดในเรือนจำ ช่วยรัฐประหยัดเวลาและงบประมาณในการดำเนินคดีอาญา และเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับตัวเป็นคนดี โดยไม่ต้องรับโทษร้ายแรงถึงขนาดต้องจำคุก ดังนั้น เพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมของรัฐเป็นไปด้วยความเป็นธรรม และคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรนำแนวคิด หลักการ และวิธีการเกี่ยวกับการชะลอฟ้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศมาใช้วิเคราะห์ในการนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ต่อไป

4.2 วิเคราะห์การชะลอฟ้องกับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

4.2.1 แนวทางการนำการชะลอฟ้องมาใช้

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีบทกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการชะลอฟ้อง และในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการชะลอฟ้อง หากจะมีการนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เห็นควรที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 หรือมีพระราชบัญญัติการชะลอฟ้อง หรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการสั่งชะลอฟ้องเสียก่อน จึงจะสามารถนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าได้ เนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจดำเนินการไว้ เพื่อป้องกันการถูกร้องเรียนว่าประพฤติปฏิบัติมิชอบตามกฎหมาย ทั้งนี้ สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค

พ.ศ.2522 นั้น อาจกำหนดให้เป็นหมวดใหม่ โดยบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยเรื่องการชะลอฟ้อง ในคดีความผิดด้านฉลากสินค้า

การนำการชะลอฟ้องมาใช้ในความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เริ่มจากผู้ต้องหายื่นคำร้องขอในชั้นสอบสวน หรือในชั้นอัยการ เพื่อขอให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอฟ้อง โดยผู้ต้องหายอมรับที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการกำหนด ซึ่งในระหว่างที่มีคำสั่งชะลอฟ้อง ผู้ต้องหาจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการระบุไว้ และจะมีการตรวจสอบและติดตามพฤติการณ์ของผู้ต้องหาในการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการชะลอฟ้อง หากผู้ต้องหาปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด พนักงานอัยการจะมีคำสั่งยุติคดีแล้วปล่อยตัวผู้ต้องหาไป แต่หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยจงใจหรือไม่มีเหตุอันควร พนักงานอัยการก็มีอำนาจเพิกถอนคำสั่งชะลอฟ้อง แล้วดำเนินคดีกับผู้ต้องหานั้น โดยนำตัวไปฟ้องศาลต่อไป ซึ่งหากประเทศไทยจะมีการนำการชะลอฟ้องมาใช้กับคดีด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.2.1.1 การสอบสวน

เมื่อปรากฏเหตุอันเป็นความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 แล้ว พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนปากคำผู้ต้องหา ซึ่งหากนำการชะลอฟ้องมาใช้ในความผิดด้านฉลากสินค้านี้ ผู้ต้องหาจะต้องให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดจริง และแสดงความประสงค์ที่จะขอชะลอฟ้องในชั้นสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องขอให้ชะลอฟ้องแล้ว ก็จะต้องบันทึกคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหา พร้อมทั้งรวมคำร้องขอการชะลอฟ้องไว้ในสำนวน และส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้พิจารณาคำร้อง

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนแล้ว จะต้องพิจารณาคำร้องขอชะลอฟ้อง โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา และลักษณะของการกระทำความผิด ซึ่งพนักงานอัยการอาจสั่งให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติมเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ สิ่งแวดล้อมของผู้ต้องหา และพฤติการณ์แห่งคดี เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาคำร้องขอชะลอฟ้อง ทั้งนี้พนักงานสอบสวนสามารถสอบปากคำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของผู้ต้องหา และลักษณะของการกระทำความผิด ประกอบคำร้องขอชะลอฟ้องของผู้ต้องหาเสนอพนักงานอัยการไปพร้อมกับสำนวนการสอบสวนได้เอง

4.2.1.2 ความประสงค์ขอชะลอฟ้อง

การชะลอฟ้อง เป็นมาตรการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดี หรือฟื้นฟูแก้ไขความประพฤติเสียใหม่ จึงต้องให้ผู้กระทำผิดแสดงความประสงค์จะขอชะลอฟ้อง และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการกำหนด ซึ่งอาจจะกำหนดให้พนักงานสอบสวน

ถามความสมัครใจของผู้กระทำความผิด หรือกำหนดให้ผู้กระทำความผิดยื่นคำร้องขอกับพนักงานสอบสวน เพื่อบันทึกรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน หรือยื่นคำร้องขอโดยตรงกับพนักงานอัยการ ก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งฟ้อง ทั้งนี้ ผู้ต้องหาจะแสดงความประสงค์ขอชะลอฟ้องได้ต่อเมื่อให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดตามข้อกล่าวหาเสียก่อน

4.2.1.3 การพิจารณาของพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานอัยการพิจารณาถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ สิ่งแวดล้อมของผู้ต้องหา และพฤติการณ์แห่งคดี รวมถึงประวัติของผู้ต้องหาที่ไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาก่อน ตลอดจนเหตุผลอื่น ๆ ที่สมควรนำมาประกอบคำร้องขอชะลอฟ้องของผู้ต้องหา หากพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้หาขังไม่เพียงพอกับการพิจารณาชะลอฟ้อง ให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งตัวพยานมายังพนักงานอัยการเพื่อซักถามตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้อาจออกหมายเรียกผู้ต้องหาหรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งพยานหลักฐานใดมาประกอบการพิจารณาก็ได้ หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นสมควรชะลอฟ้อง ให้พนักงานอัยการออกคำสั่งชะลอฟ้อง และกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาปฏิบัติ อาทิเช่น

1) ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติ สอบถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา อีกทั้งให้แนะนำ ช่วยเหลือ ตักเตือนตามสมควร หรือจัดให้ทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามสมควร

2) ให้ฝึกหัด หรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ

3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคม หรือการประพฤติใด ๆ อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำอีก

4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาความบกพร่องทางจิตใจ ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่กำหนด

5) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่พนักงานอัยการหรือพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร เพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้ต้องหากระทำ หรือมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก

พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งชะลอฟ้องไปยังผู้ต้องหา และพนักงานคุมประพฤติทราบ และให้ผู้ต้องหาไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ เพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดต่อไป

หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรให้ชะลอฟ้อง ให้พนักงานอัยการส่งสำนวนพร้อมความเห็นเสนออัยการสูงสุด เพื่อพิจารณากลับกรอการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการผู้พิจารณาสำนวนอีกครั้งหนึ่ง หากอัยการสูงสุดเห็นสมควรรอกการตั้งฟ้อง ให้ตั้งรอกการตั้งฟ้องแล้วส่งสำนวนกลับไปยังพนักงานอัยการผู้พิจารณาสำนวน เพื่อดำเนินการชะลอฟ้องต่อไป แต่หากอัยการสูงสุดเห็นชอบกับพนักงานอัยการผู้พิจารณาสำนวน ว่าไม่ควรรอกการตั้งฟ้องก็ให้ส่งสำนวนคืนเพื่อให้พนักงานอัยการผู้พิจารณาสำนวนฟ้องร้องต่อไป

4.2.1.4 เงื่อนไขการชะลอฟ้อง

เมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นว่าสมควรให้มีการชะลอฟ้อง พนักงานอัยการก็จะออกคำสั่งชะลอฟ้อง และกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาปฏิบัติ โดยพนักงานอัยการจะแจ้งคำสั่งชะลอฟ้องไปยังผู้ต้องหา และพนักงานคุมประพฤติ แล้วให้ผู้ต้องหาไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติเพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติตามเงื่อนไขต่อไป อาทิเช่น ให้ไปรายงานตัวเป็นครั้งคราวต่อเจ้าพนักงานตามที่พนักงานอัยการกำหนด ให้เจ้าหน้าที่สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร ให้ฝึกหัด หรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ ให้ละเว้นการคบหาสมาคม หรือการประพฤตินออาจนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นต้น และกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) สืบเสาะเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ สิ่งแวดล้อมของผู้ต้องหา พฤติการณ์แห่งคดี ตลอดจนเหตุอื่นที่พนักงานอัยการกำหนดเพื่อรายงานต่อพนักงานอัยการ
- 2) กำหนดวิธีการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการกำหนด
- 3) ส่งตัวผู้ต้องหาให้ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาจิตใจทำการบำบัดรักษา
- 4) สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ และตักเตือนผู้ต้องหาที่ถูกคุมประพฤติในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพ
- 5) สอดส่องผู้ต้องหาที่ถูกคุมประพฤติให้ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนด
- 6) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับความประพฤติ การประกอบอาชีพและพฤติการณ์ของผู้ต้องหาที่ถูกคุมประพฤติ เพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการ
- 7) ทำหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการสืบเสาะ และการคุมประพฤติตามที่พนักงานอัยการเห็นสมควร
- 8) มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ผู้ต้องหาซึ่งถูกสืบเสาะ หรือถูกคุมประพฤติ อาศัยอยู่ หรือทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือ

ในระหว่างเวลาทำงานของผู้ต้องหา และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับกรณีที่ได้มีการสืบเสาะ และสอดส่อง

9) มีอำนาจเรียกบุคคลที่สามารถให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีที่ได้มีการสืบเสาะและสอดส่องมาให้ถ้อยคำ

10) มีอำนาจสั่งให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับกรณีที่ได้มีการสืบเสาะ และสอดส่อง

4.2.1.5 ผลของการปฏิบัติตามเงื่อนไข

หากผู้ต้องหาปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน พนักงานคุมประพฤติจะรายงานการคุมประพฤติให้พนักงานอัยการทราบ พร้อมมีความเห็นว่าสมควรให้มีการออกคำสั่งยุติคดีหรือไม่ เมื่อพนักงานอัยการได้รับรายงานจากพนักงานคุมประพฤติและเห็นชอบด้วยแล้ว ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหาที่ถูกคุมประพฤติ เพื่อให้ผู้ต้องหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด โดยคำสั่งยุติการดำเนินคดีนี้ มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ

หากปรากฏว่ามีบุคคลอื่น ไม่ว่าจะประชาชน หรือองค์กรภาคเอกชน ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งยุติการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ ต้องถือว่าบุคคลเช่นว่านี้ ไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ที่มีสิทธิในการดำเนินคดีต่อผู้ต้องหา จึงไม่มีสิทธิในการตรวจสอบการชะลอฟ้อง แต่อย่างไรก็ตามในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการชะลอฟ้อง ให้มีการควบคุมจากภายในองค์กรอัยการ โดยผู้บังคับบัญชาและอัยการสูงสุด และมีการควบคุมภายนอกจากผู้เสียหายด้วยแล้ว

4.2.1.6 ผลของการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข

เมื่อผู้กระทำความผิดประสงค์ขอให้มีการชะลอฟ้อง และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการกำหนดไว้ หากผู้กระทำความผิดฝ่าฝืน หรือละเมิดต่อเงื่อนไขที่กำหนด ให้พนักงานคุมประพฤติทำรายงานเสนอให้พนักงานอัยการทราบ หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อาจถือได้ว่าผู้กระทำความผิดขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งการชะลอฟ้อง และดำเนินการฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลต่อไป

หากพนักงานคุมประพฤติทำรายงานความประพฤติเสนอพนักงานอัยการ แล้วพนักงานอัยการพิจารณาเห็นว่ารายงานดังกล่าวอาจเป็นผลร้ายและเกิดความเสียหายกับผู้ที่ถูกคุมประพฤติ เพื่อให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหาที่ถูกคุมประพฤติ ให้พนักงานอัยการแจ้งข้อความที่เป็นผลร้ายนั้นให้ผู้ต้องหาทราบ เพื่อให้ผู้ต้องหาใช้สิทธิคัดค้าน และมีสิทธินำพยานหลักฐานมาให้พนักงานอัยการพิจารณาหักล้างได้

4.2.2 ประโยชน์จากการนำการชะลอฟ้องมาใช้

การนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งกับผู้กระทำความผิด หน่วยงานของรัฐ และช่วยแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังต่อไปนี้

1) สร้างความพึงพอใจ และสงวนสถานภาพ (restore) ของผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เสื่อมเสียสถานะทางสังคม ไม่เสียประวัติ ไม่ถูกตราหน้าว่าเป็นผู้เคยกระทำความผิดมาก่อน ได้รับความไว้วางใจเมื่อไปสมัครงาน ทำให้เกิดรายได้เลี้ยงครอบครัว ครอบครัวไม่แตกแยก ไม่เป็นภาระให้สังคมต้องดูแล ยังคงมีศักดิ์ศรีและเกียรติยศชื่อเสียง

2) สภาพจิตใจและความภูมิใจของผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ เนื่องจากวิธีปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมเดิม ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าถูกสังคมรังเกียจ และถูกผลักไสออกจาก การดำรงชีวิตตามปกติ จึงหมดความภูมิใจในตัวเองและมักจะหันกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

3) การชะลอฟ้อง ช่วยให้ไม่มีการจำคุกในระยะสั้น ทำให้ตัดช่องทางการไปเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดีในเรื่องจำในระหว่างการดำเนินคดีตามปกติ หรือในระหว่างที่จะต้องรับโทษตามคำพิพากษา

4) ช่วยแก้ไขพฤติกรรม และให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี โดยแสดงจิตสำนึกรับผิดชอบในการกระทำผิดของตนเอง เพื่อช่วยป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำอีก

5) ช่วยรัฐประหยัดเวลาและงบประมาณที่จะต้องเสียไปกับการพิจารณาความผิด ซึ่งเป็นคดีเล็กน้อยไม่รุนแรงตามแนวทางการส่งเสริมนโยบายการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล นอกจากนี้ยังช่วยรัฐประหยัดงบประมาณในการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษา และพนักงานอัยการ

6) ช่วยให้ผู้กระทำความผิด ได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยยินยอมที่จะปรับปรุงพฤติกรรม และทัศนคติในการประกอบอาชีพ ถือได้ว่าเป็นกระบวนการหรือมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและฟื้นฟูสังคมให้ดีขึ้น (Rehabilitate Crime)

7) ทำให้ศาลใช้เวลาพิจารณาคดีอื่นที่มีความรุนแรง มีอัตราโทษสูง และสำคัญ ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

การศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ มาตรการเกี่ยวกับการชะลอฟ้อง ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการนำมาตรการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 โดยเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ประมาทเลินเล่อ ละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ได้กลับตัว รู้สำนึกและปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป อีกทั้งช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล เนื่องจากมาตรการเปรียบเทียบปรับตาม

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยเฉพาะผู้ต้องขังในระหว่างพิจารณา เนื่องจากผู้กระทำความผิดด้านฉลากสินค้านี้ มักไม่มีหลักทรัพย์ประกันตัวในชั้นสอบสวน จึงถูกขังในระหว่างการพิจารณาคดี ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจพนักงานอัยการในการชะลอฟ้อง หรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เกี่ยวกับมาตรการชะลอฟ้อง หรือการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอฟ้องไว้เป็นเฉพาะ จึงเป็นแนวทางที่ควรนำมาดำเนินการในการนำมาตรการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เพื่อให้รัฐสามารถอำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิของบุคคลได้อย่างเป็นธรรมต่อไป